

2014 წლის მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო გამოცდის პროგრამა
სამოქალაქო განათლება

საკითხთა ჩამონათვალი	საკითხის დაზუსტება
I. პროფესიული უნარ-ჩვევები	
1. კვლევა	1.1. საზოგადოებრივ ცხოვრებაში საკუთარი შესაძლებლობების, ადგილისა და მნიშვნელობის გაანალიზება; 1.2. საზოგადოებრივი ცხოვრებისათვის მნიშვნელოვანი მოვლენებისა და პროცესების ამოცნობა და მრავალმხრივი გაანალიზება; 1.3. საზოგადოებრივი, რელიგიური, საგანმანათლებლო, სამართლებრივი, სახელმწიფო და ეკონომიკური ინსტიტუტების ფუნქციებისა და მნიშვნელობის გაანალიზება. 1.4. დემოკრატიული პრაქტიკის ანალიზი საზოგადოების ინტერესებთან, ტრადიციებთან და ღირებულებებთან მიმართებაში. 1.5. სამოქალაქო ცხოვრების, პოლიტიკისა და სახელმწიფოს მიზეზ-შედეგობრივი ანალიზი; 1.6. საქართველოს პოლიტიკური ცხოვრების საფუძვლების ანალიზი; 1.7. სახელმწიფოს კონსტიტუციური დემოკრატიის ჯანსაღი ფუნქციონირების ხელშეწყობისათვის მოქალაქეთა შესაძლებლობების შესწავლა და განსაზღვრა; 1.8. საზოგადოებრივი ინტერესების განხორციელებისათვის სამოქალაქო მონაწილეობითი პროცესების მნიშვნელობის ანალიზი;
2. შეფასება	2.1. საზოგადოებრივ მოვლენებსა და პროცესებთან მიმართებაში პოზიციის გამომუშავება და არგუმენტირებულად დაცვა; 2.2. საზოგადოებრივ მოვლენებსა და პროცესებთან მიმართებაში სხვადასხვა მიდგომისა თუ პოზიციის კრიტიკულად შეფასება; 2.3. მოვლენების, პროცესებისა და პოზიციების შეფასებისას შესაბამისი კრიტერიუმების გამოყენება. 2.4. კონსტიტუციის საფუძველზე მოქმედი ხელისუფლების საქმიანობაში დემოკრატიის მიზნების, ღირებულებებისა და პრინციპების ასახვის შეფასება; 2.5. ქვეყნის დემოკრატიაში მოქალაქეების როლის, მათი

	პირადი პოლიტიკური და ეკონომიკური ვალდებულებების შეფასება;
3. კომუნიკაცია	3.1 საზოგადოებრივი ინტერესების განსახორციელებლად მოსწავლეებთან, კოლეგებთან, მშობლებთან, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა; 3.2 საზოგადოებრივ საკითხებზე მსჯელობისას სხვადასხვა არგუმენტისა და გამოხატვის ფორმების მიზნობრივად გამოყენება; 3.3. იმ პროცესებსა თუ გადაწყვეტილებებში ინფორმირებულად და ეფექტურად მონაწილეობა, რომლებიც ეხება მოსწავლეებისა და საკუთარ პიროვნულ განვითარებას, მშობლებისა და სკოლის, საზოგადოების ინტერესებს.
II. სამოქალაქო ბანათლების მასწავლებლის პროფესიული ცოდნა	
1. საზოგადოებრივი მეცნიერებების საფუძვლები და ძირითადი ცნებები	1.1. საზოგადოებრივი მეცნიერებების ძირითადი საგანი და კვლევის ასპექტები. 1.2. პიროვნებისა და საზოგადოების განვითარების ძირითადი კანონზომიერებები; 1.3. კულტურის არსი, რაობა და მისი მრავალფეროვნება; 1.4. რელიგია, როგორც კულტურული ფენომენი;
2. საზოგადოებრივ მეცნიერებებში გამოყენებული ძირითადი მეთოდები	2.1. მსჯელობა - ფაქტი და მოსაზრება; 2.2. ანალიზი (მიზეზ-შედეგობრივი, შედარებითი, სიტუაციური); 2.3. კვლევის რაოდენობრივი და თვისებრივი მეთოდები.
3. ადამიანის უფლებები და თავისუფლებები	3.1. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების საფუძვლები; 3.2. ადამიანის უფლებების განვითარების ძირითადი ისტორიული ეტაპები; 3.3. უფლებებისა და თავისუფლებების არსი; 3.4. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების კლასიფიკაცია; 3.5. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების განმსაზღვრელი ფუძემდებლური დოკუმენტები.
4. კონფლიქტი და მშვიდობის მშენებლობა	4.1. კონფლიქტი: მისი მართვა, გადაჭრა, ტრანსფორმაცია, კონფლიქტის ანალიზის ტექნიკები; 4.2. კონფლიქტურ სიტუაციაში ქცევის სტრატეგიები და ტიპები; 4.3. მშვიდობა, როგორც პროცესი – მისი არსი და სწავლების სტრატეგიები; 4.4. ფორმალური და არაფორმალური სამშვიდობო განათლება.

5. მშვიდობიანი თანაარსებობა და მრავალფეროვანი გარემო	5.1. უმრავლესობა, უმცირესობები, მოწყვლადი ჯგუფები; 5.2. თანასწორობა და დისკრიმინაცია; 5.3. ინტეგრაცია და ასიმილაცია; 5.4. სტერეოტიპები; 5.5. ტოლერანტობა: მისი არსი და განზომილებები.
6. დემოკრატიის არსი და მისი ძირითადი ინსტიტუტები	6.1. დემოკრატიის მიზნები, ღირებულებათა საფუძვლები და პრინციპები; 6.2. დემოკრატიის განვითარების ძირითადი ისტორიული ეტაპები; 6.3. დემოკრატიული ინსტიტუტები და მათი მნიშვნელობა საზოგადოების განვითარებაში.
7. ძირითადი საზოგადოებრივი ინსტიტუტები და მათი ურთიერთქმედება	7.1. საზოგადოებრივი ინტერესები და სამოქალაქო საზოგადოება; 7.2. საზოგადოებრივი ინსტიტუტები და სისტემები; 7.3. სამოქალაქო საზოგადოების ძირითადი კომპონენტები: არასამთავრობო ორგანიზაციები, მედია, ინტერესთა ჯგუფები და არაფორმალური საზოგადოებრივი გაერთიანებები; 7.4. სამოქალაქო მონაწილეობა.
8. მოქალაქეობა და მისი ასპექტები	8.1. მოქალაქეების სოციალური როლები; 8.2. მოქალაქის უფლებები, მოვალეობები და პასუხისმგებლობა; 8.3. მოქალაქის როლი ქვეყნის დემოკრატიაში; 8.4. საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში მოქალაქის ინფორმირებული, დაფიქრებული და ეფექტური მონაწილეობის ფორმები. 8.5. სახელმწიფოს კონსტიტუციური დემოკრატიის ჯანსაღი ფუნქციონირების ხელშეწყობა.
9. გლობალური პრობლემები და მისი მოგვარების გზები	9.1. სოციალური დაავადებები – ალკოჰოლიზმი და ნარკომანია; 9.2. არასრულწლოვანთა დამნაშავეობა; 9.3. განათლება და მისი ხელმისაწვდომობა; 9.4. დევნილები და ლტოლვილები; 9.5. სიღარიბე და მისი დაძლევის გზები; 9.6. მდგრადი განვითარება და მისი ასპექტები; 9.7. არათანაბარი განვითარება და კორუფცია; 9.8. ტრეფიკინგი; 9.9. სახელმწიფოს ძლიერების თანამედროვე მახასიათებლები და გლობალიზაცია; 9.10. საერთაშორისო სახელმწიფოთაშორისი და არასამთავრობო ორგანიზაციები.

	საქართველოს ურთიერთობების პრინციპები მსოფლიოს სხვა ქვეყნებთან;		
10. სახელმწიფოსა და სამართლის განვითარების ძირითადი თეორიები	10.1. მმართველობა და თვითმმართველობა; 10.2. ძირითადი პოლიტიკური თეორიები და მათი არსი; 10.3. სახელმწიფოს ნიშნები, ფუნქციები, მოწყობა; 10.4.სახელმწიფოს ტიპები: მმართველობის ფორმები, საზოგადოებრივი წესწყობილება და პოლიტიკური რეჟიმები; 10.5 სამართლებრივი სახელმწიფო და მისი მახასიათებლები; 10.6. კანონის უზენაესობა და კანონიერება; 10.7. სამართლებრივი კულტურა; 10.8.საერთაშორისო სამართალის სახეები (ჰუმანიტარული, სისხლის სამართალი, გარემოსდაცვითი, ადამიანის უფლებების, შრომის და ა.შ.) და მისი მნიშვნელობა; 10.9. საქართველოში სახელმწიფოს განვითარების ძირითადი ეტაპები; 10.10.საქართველოს სახელმწიფოს კანონმდებლობა და მისი კავშირი საერთაშორისო სამართალთან (საქართველოს კონსტიტუცია და მისი ძირითადი პრინციპები).		
11. ეკონომიკის ძირითადი ცნებები, კატეგორიები და თეორიები	11.1. ძირითადი ეკონომიკური სისტემები; 11.2. ბაზრები და მათი ტიპები; 11.3. ფული და მისი ფუნქციები; 11.4. ეკონომიკური საქმიანობა, ბიზნესის ფორმები, ორგანიზება და დაფინანსება; 11.5. კეთილდღეობის არსი და მნიშვნელობა; 11.6. საზოგადოებრივი სარგებლობის საქონელი და მომსახურება; 11.7. სოციალურ-ეკონომიკური უსაფრთხოება და პოლიტიკა; 11.8. პროფესიონალიზმი და ცოდნის ეკონომიკა; 11.9. ეკონომიკური გარემო; 11.10. სახელმწიფოს ეკონომიკური ფუნქციები.		
III. სწავლების მეთოდები			
1. სასწავლო პროცესის	1.1. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა საგნობრივ		

დაგეგმვა	პროგრამაზე დაყრდნობით გრძელვადიანი და მოკლევადიანი სასწავლო მიზნების, შესაბამისი ამოცანებისა და მოსალოდნელი შედეგების განსაზღვრა; 1.2. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა საგნობრივ პროგრამაზე დაფუძნებული ისეთი სასწავლო გეგმის შედგენა, სადაც მოსწავლე სასწავლო პროცესის აქტიური მონაწილეა და რომელიც ითვალისწინებს მოსწავლეთა ცოდნას, ინტერესებს, შესაძლებლობებს, შეხედულებებსა და გამოცდილებას; 1.3. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა საგნობრივ პროგრამაზე დაფუძნებული სწავლა-სწავლების ეფექტური სტრატეგიების განსაზღვრა, რომელიც ორიენტირებულია მოსწავლეებში გააზრებული და საფუძვლიანი ცოდნის შეძენასა და უნარ-ჩვევების გამომუშავება-განვითარებაზე; 1.4. მიზნის შესაბამისი შეფასების ისეთი ტიპებისა და ფორმების შერჩევა, რომელთა საშუალებითაც შესაძლებელი იქნება არა მარტო გამოვლინდეს მოსწავლეთა შესაძლებლობანი და შეფასდეს მათი ცოდნა და უნარ-ჩვევები, არამედ ხელი შეეწყოს სწავლა-სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებას; 1.5. შეფასების კრიტერიუმების განსაზღვრა და შეფასების ცხრილებისა და სქემების შედგენა შემდეგი ტიპის აქტივობებისათვის: პრობლემის იდენტიფიკაცია, ინფორმაციის მოძიება, პრობლემის გადაჭრის ალტერნატიული გზების განსაზღვრა და მათი ეფექტურობის შეფასება, ისტორიულ-გეოგრაფიული საშუალებების გამოყენება, ისტორიულ-გეოგრაფიული წყაროებისა და საზოგადოებრივ-პოლიტიკური საკითხების ანალიზი, ისტორიული და გეოგრაფიული კვლევის დაგეგმვა, ჩატარება და პრეზენტაცია, საზოგადოებრივი მეცნიერებების თემებზე საკლასო დისკუსიებში მონაწილეობა, სხვადასხვა ტიპის წერითი დავალებების შესრულება და სხვა; 1.6. სასწავლო პროცესის ეფექტურად წარმართვისათვის საზოგადოებრივი მეცნიერებების და სხვა საგნობრივი ჯგუფების მასწავლებლებთან თანამშრომლობა და ერთობლივი სტრატეგიების შემუშავება – ინტეგრირებული გაკვეთილებისა და სხვადასხვა არასაკავშირებელი აქტივობების ერთობლივი დაგეგმვა;
------------------------	---

	1.7. საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლების პროცესის დაგეგმვისას საფუძვრებს შორის უწყვეტობის პრინციპის გათვალისწინება. 1.8. სასწავლო პროცესისათვის იმ ტიპის აქტივობების დაგეგმვა, რომლებიც მოსწავლეებს განუვითარებს სოციალურ და სამოქალაქო კომპეტენციებს - საკუთარი აზრის დაფიქსირება და დაცვა, განსხვავებული აზრის პატივისცემა და გათვალისწინება, ერთობლივი გადაწყვეტილების მიღება, სხვისი უფლებების პატივისცემა, ტოლერანტობა, კონფლიქტების პრევენცია და მოგვარება, დემოკრატიული პრინციპების აღიარება და სხვ.
2. სასწავლო პროცესის წარმართვა	2.1. საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლის მოტივაციის ამაღლების სტრატეგიების გამოყენება; 2.2. მოსწავლეებში, საზოგადოებრივი მეცნიერებების ცოდნის გაღრმავებისა და უნარების განვითარების მიზნით, თანამედროვე პედაგოგიური მეთოდებისა და აქტივობების გამოყენება. 2.3. აქტივობების იმგვარად წარმართვა, რომ მოსწავლეებს განუვითარდეთ კვლევითი უნარი, და შეძლონ როგორც სხვათა, ასევე საკუთარი კვლევების კრიტიკული შეფასება; 2.4. მოსწავლეებში საზოგადოებრივი მეცნიერებების საკითხებზე სადისკუსიო და წერითი უნარების განვითარებისათვის ხელშეწყობა; 2.5. საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლის პროცესში ყველა მოსწავლის (მათი ინდივიდუალური თავისებურებების გათვალისწინებით) მაქსიმალური ჩართულობის უზრუნველყოფა (ჯგუფურ მუშაობებში და პროექტებში მონაწილეობა, სხვადასხვა ღონისძიებების ერთობლივი დაგეგმვა და განხორციელება და სხვ.). 2.6. საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლებისას საგანთაშორისი კავშირების დამყარება, რათა მოსწავლეებმა შეძლონ ცოდნის ტრანსფერი – ერთ საგანში მიღებული ცოდნის სხვა შინაარსობრივ კონტექსტში გადატანა და გამოყენება. 2.7. აქტივობების იმგვარად წარმართვა, რომ მოსწავლეებმა შეძლონ მიღებული ცოდნის ყოველდღიურ

	ცხოვრებასთან დაკავშირება; 2.8. მოსწავლეთათვის ხელმისაწვდომი და მოხერხებული ისტორიულ-გეოგრაფიული საშუალებების, მედია და ტექნოლოგიური რესურსების გამოყენება (საჭიროების შემთხვევაში თავად შექმნა); 2.9. საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლა-სწავლების პროცესის იმგვარად წარმართვა, რომ მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ საკუთარი სწავლის პროცესის დამოუკიდებლად მართვის უნარი. 2.10. სასწავლო პროცესის იმგვარად წარმართვა, რომ მოსწავლეებს განუვითარდეთ სემიოტიკური კომპეტენცია – რუკის, ფოტოს, დიაგრამის, სქემის და ა.შ. საშუალებით გადმოცემული ინფორმაციის გააზრების, ინტერპრეტირების და ნიშანთა ერთი სისტემიდან მეორეში გადატანის უნარის განვითარება.
3. შეფასება	3.1. საზოგადოებრივი მეცნიერებების სასწავლო მიზნების შესაბამისი შეფასების კრიტერიუმებისა და სქემების შედგენა და გამოყენება; 3.2. საზოგადოებრივ მეცნიერებებში მოსწავლეთა პროგრესისა და მიღწევების მონიტორინგის წარმართვა; 3.3. საზოგადოებრივ მეცნიერებებში მოსწავლეთა საჭიროებების, პროგრესისა და მიღწევების აღნუსხვა, ანალიზი და ანგარიშის სახით წარმოდგენა; 3.4. მომავალი სასწავლო პროცესის დასაგეგმად შეფასების მონაცემების გამოყენება; 3.5. საკუთარი პედაგოგიური საქმიანობის შეფასება; მის მიერ გამოყენებული თანამედროვე სწავლების კონცეფციების, მეთოდებისა და ტექნიკის კრიტიკულად შეფასება.